

Zbigniew Binek

Uniwersytet Zielonogórski

JEDNORAZOWE KOSZTY EUROTRANSFORMACJI DLA PRZEDSIĘBIORSTW – POSZUKIWANIE ROZWIĄZAŃ UMOŻLIWIAJĄCYCH ICH WYELIMINOWANIE LUB ZMINIMALIZOWANIE

Streszczenie: Przyjęcie w przyszłości przez Polskę euro wiązać się będzie z koniecznością przeprowadzenia niezbędnych zmian w polskich przedsiębiorstwach, związanych z dostosowaniem do nowej sytuacji monetarnej w kraju. Wymusi to poniesienie nakładów niezbędnych do właściwego funkcjonowania podmiotów w strefie euro. Obecnie ciężar finansowy takiej decyzji spoczywa na firmach. W związku z tym należy wymyślić takie rozwiązania, a następnie dążyć do ich realizacji, które zdjąćby lub zmniejszyły obciążenia (wydatki) dostosowawcze przedsiębiorstw, np. pozyskać środki na eurotransformację z budżetu Unii Europejskiej.

Słowa kluczowe: euro, koszty, eurotransformacja, rozwiązania.

1. Wprowadzenie

Wprowadzenie euro w Polsce jest przesądzone, ponieważ każdy kraj Unii Europejskiej (poza Wielką Brytanią i Danią) ma taki obowiązek. Wejście Polski do Unii Gospodarczej i Walutowej wiązać się będzie z koniecznością przeprowadzenia niezbędnych zmian w przedsiębiorstwach, umożliwiających dostosowanie się do nowej sytuacji monetarnej w kraju. Wymusi to poniesienie nakładów niezbędnych do właściwego funkcjonowania w strefie euro. Obecnie ciężar finansowy takiej decyzji spoczywa na firmach, co nie jest idealne ani dla rodzimych podmiotów, ani dla polskiego społeczeństwa.

W artykule skupię się na poszukiwaniu rozwiązań, które zdjąćby lub zmniejszyły obciążenia dostosowawcze, przenosząc je z polskich przedsiębiorstw na inne podmioty. Ponadto zaproponuję realizację tych postulatów poprzez wskazanie docelowych miejsc pozyskiwania kapitału.

2. Jednorazowe koszty eurotransformacji dla przedsiębiorstw

Dla przedsiębiorstw z sektora niefinansowego wprowadzenie euro może się wiązać z koniecznością poniesienia kosztów następujących działań przygotowawczych [*Raport na temat...* 2009, s. 243]:

- dostosowania systemów informatycznych, przetwarzających dane finansowe,
- dostosowania systemów księgowych, rachunkowych oraz systemu płac (poza systemami informatycznymi),
- przygotowania nowych cenników oraz równoczesnego podawania cen w złotych i w euro w okresie podwójnej ekspozycji cen,
- przeszkolenia pracowników, m.in. w zakresie przyjmowania wpłat w nowej walucie, czy też zabezpieczeń przed fałszerstwem,
- dostosowania do euro maszyn i urządzeń (sorterów, automatów wrzutowych, wózków sklepowych, parkometrów itp.).

Eurotransformacja sprzyja rozwojowi współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami, ponieważ dzięki wspólnej walucie (euro) firmy ograniczają m.in. koszty transakcyjne i eliminują ryzyko walutowe. Z tego powodu na globalnym rynku przedsiębiorstwa wolą rozwijać kooperację z podmiotami, które przeprowadziły proces eurotransformacji, przez co stały się bardziej konkurencyjne. Niestety wiele polskich firm nie zdaje sobie sprawy, że sprawne przeprowadzenie eurotransformacji może okazać się dla nich istotnym warunkiem przetrwania na rynku.

Proces eurotransformacji oznacza w szerokim znaczeniu dostosowanie własnej działalności na rynku przy uwzględnieniu istnienia nowej wspólnej waluty europejskiej – euro. Wiąże się on nie tylko z problemami kompatybilności technicznej, ale także z istotnymi wyzwaniem biznesowymi. Kluczową kwestią jest zmiana cen towarów i usług oraz ich transparentność na całym obszarze euro. Firmy prowadzące swój podstawowy biznes na poszczególnych rynkach państw członkowskich Unii Gospodarczej i Walutowej zmieniały w sposób zasadniczy dotychczasowe strategie marketingowe i strategie zaopatrzenia w skali całej strefy eurolandu.

Opracowywanie i wdrażanie procedur umożliwiających dostosowywanie produktu do potrzeb odbiorców z eurolandu było pierwszym krokiem, na który decydowała się coraz większa liczba znaczących przedsiębiorstw działających w Polsce. Dla firm z eurolandu bardziej atrakcyjni są ci partnerzy polscy, którzy przygotowali się do współpracy w euro.

Przejście na nową walutę wymaga głębokich zmian w oprogramowaniu, pisany często w różnych językach, w różnym czasie i przez różnych autorów. W wielu polskich przedsiębiorstwach nikt nie wie dokładnie, jak zostały stworzone istniejące w nich systemy i rozwiązania informatyczne, nie ma też odpowiedniej dokumentacji, a programiści, którzy je tworzyli, często już nie pracują. Niejednokrotnie modyfikacja oprogramowania pod kątem wprowadzenia euro może okazać się niewykonalna. Trzeba je wówczas całkowicie wymienić. Wprowadzenie nowej waluty może

więc istotnie przyczynić się do znacznego unowocześnienia systemów informatycznych w polskich przedsiębiorstwach.

W procesie dostosowawczym do systemu euro przedsiębiorstwa mogą obrać dwie drogi: albo samodzielnie wdrażać nowy system finansowy i księgowy, albo korzystać z usług wyspecjalizowanych biur rachunkowych.

Przeprowadzenie pełnej eurotransformacji przedsiębiorstwa obejmuje: opracowanie kompleksowej strategii biznesowej w warunkach euro, zaplanowanie i wdrożenie wewnętrznych zmian dostosowawczych, mobilizację i szkolenie personelu, modernizację i konwersję systemów informatycznych oraz kontrolę prawidłowości realizacji projektów eurotransformacji.

Podstawą decyzji zarządów firm dotyczących przejścia na euro w Polsce powinna być wszechstronna analiza i ocena wpływu wprowadzenia nowej waluty zarówno na ich ogólne funkcjonowanie, jak i działanie ich systemów informatycznych. Przed rozpoczęciem eurotransformacji należy dokładnie określić jej zakres, harmonogram i koszty.

Ponieważ większość banków w Polsce oferuje usługi w nowej walucie, zespół zadaniowy może rozpatrzyć takie kwestie, jak:

- ceny kredytów dostępnych w euro,
- założenie rachunku bankowego w euro (warto połączyć kilka rachunków walutowych w jeden „eurorachunek”, zwłaszcza gdy firma prowadzi rozliczenia z kilkoma krajami),
- nowe formy wspierania finansowego firm z sektora MSP dostępne w euro.

Techniczne przejście na euro dotyczy przede wszystkim systemów finansowo-księgowych przedsiębiorstw zarówno w cyklu aktywnym, jak i pasywnym. Eurokonwersja systemów informatycznych, polegająca na zmianie waluty bazowej, umożliwi dokonywanie wszelkich rozliczeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz prowadzenie pełnej sprawozdawczości finansowej w euro. Tak radykalne zmiany należy przeprowadzać bez zakłóceń bieżącego funkcjonowania systemów. Przewalutowanie systemów informatycznych klasy ERP (Enterprise Resource Planning) – zarządzania zasobami, CRM (Customer Relationship Management) – zarządzania relacjami z klientami i SCM (Supply Chain Management) – zarządzania łańcuchem dostaw, wymaga zaangażowania bardzo doświadczonych specjalistów z tej dziedziny. Ważna jest bieżąca, niezależna kontrola prawidłowości realizacji projektów eurotransformacji i jakości stosowanych narzędzi informatycznych, aby zapewnić pełne bezpieczeństwo funkcjonowania i jednocześnie nie ponosić zbyt wysokich kosztów.

Wybór momentu przejścia przez przedsiębiorstwo w Polsce na euro jest dla niego decyzją strategiczną. Inwestycja we wczesne przygotowanie do euro jest ryzykowna, ale korzyści mogą być duże. Dzięki wczesnemu przejściu na euro pozyskuje się odbiorców oczekujących współpracy w euro, uzyskuje się większą przejrzystość danych potrzebnych przedsiębiorstwu do bieżącej i przyszłej działalności (np. do porównania kosztów, cen, stawek płac, zysków itd.), unika się kumulacji przeliczeń

w jednym czasie oraz problemu konwersji danych archiwalnych, zyskuje się czas na płynne i mniej kosztowne dostosowanie systemów informatycznych. Zaniechanie podjęcia tego wyzwania przez przedsiębiorstwa bezpośrednio konkurujące z firmami z eurolandu i wyczekiwanie do ostatniej chwili może grozić ich trwałym wyeliminowaniem z rynku w ciągu kilku najbliższych lat. Zanim firmy prowadzące działalność w Polsce rozpoczną techniczne przygotowania do euro, powinny określić i wdrożyć potrzebne zmiany organizacyjne, mające na celu konkurencyjne usprawnienie głównych procesów, ciągłe doskonalenie jakości, redukcję kosztów i budowanie opłacalnych relacji z odbiorcami i dostawcami z obszaru euro.

Na eurotransformację składa się:

1. Europlan. Zapewnia on firmom i instytucjom odpowiednie przygotowanie kompleksowego planu bezpiecznego i oszczędnego przejścia na euro. Podstawą decyzji zarządów firm powinna być wszechstronna analiza i ocena wpływu wprowadzenia wspólnej waluty zarówno na ich ogólne funkcjonowanie, jak i sprawność systemów informatycznych. Należy starannie określić zakres tego procesu, harmonogram oraz koszty. Zdefiniowanie celu i zakresu projektu wymaga zinventaryzowania aplikacji obsługujących dane i informacje finansowe. Powinny zostać udokumentowane wszystkie istotne dla projektów charakterystyki systemów, ich zależności oraz uwarunkowania sprzętowe. Złożonym zagadnieniem jest określenie wszystkich elementów wymagających zmian. Oprócz zespołu projektowego może być wymagane zaangażowanie specjalistów zewnętrznych – ze strony dostawców oprogramowania, konsultantów i biegłych rewidentów.

2. Mobilizacja i szkolenie personelu. Do efektywnego wprowadzenia euro potrzebne jest zaangażowanie zespołu złożonego z wybranych specjalistów każdego działu przedsiębiorstwa lub instytucji, jasne określenie jego kompetencji, przeprowadzenie cyklu warsztatów decyzyjnych, określenie planu efektywnej komunikacji oraz szkolenia pracowników [*Raport z badań...* 2002, s. 8]. Celem mobilizacji jest takie zorganizowanie pracy, aby przygotowanie do przejścia na nową walutę i następnie wdrożenie zmian przeprowadzone było szybko i efektywnie. Trzeba zdefiniować zakres szkoleń dla poszczególnych pracowników – inne będą dla kasjerki, inne dla zaopatrzeniowca obsługującego kontrakty zakupu w okresie przejściowym, jeszcze inne dla informatyka.

Właściwie stworzony zespół powinien określić, jaki wpływ waluta euro ma na działalność firmy: czy pozwala zdobyć nowe rynki europejskie, czy pobudzona zostaje konkurencyjność na obszarze krajowym, czy stwarza możliwości nowego sposobu oferowania produktów i usług, czy wpływa znacząco na sposób dystrybucji produktów i już istniejące powiązania handlowe. Należy również rozpatrzyć nowe możliwości związane z usługami bankowymi oraz formy wsparcia finansowego dostępne w euro. Zespół projektowy powinien być zorganizowaną grupą interdyscyplinarną o rozległych, niezbędnych kompetencjach, wymagającą połączenia sił zarówno zarządów, kierownictwa średniego szczebla, informatyków, jak i księgowych. W szczególności musi posiadać wiedzę i umiejętności z zakresu: przepisów dotyczą-

nych euro (polskich i unijnych), biznesu przedsiębiorstwa, systemów informatycznych i rachunkowości.

3. Konwersja systemów informatycznych. Przejście na euro dotyczy przede wszystkim systemu finansowo-księgowego przedsiębiorstw i instytucji. Eurokonwersja systemów informatycznych, polegająca na zmianie waluty bazowej, umożliwia dokonywanie wszelkich rozliczeń wewnętrznych i zewnętrznych w euro. Tak radykalne zmiany należy przeprowadzić bez zakłóceń w bieżącym funkcjonowaniu systemów. Dziś nagminnie popełnianym błędem jest pomijanie zagadnienia euro przy wyborze systemu informatycznego, rzadkością są formalne projekty dostosowania istniejących programów do wymogów wspólnej waluty. W prostym informatycznym systemie finansowo-księgowym konieczne będzie wprowadzenie dwuwalutowości i możliwości trwałego ustalania kursów wymiany walut na euro. Następstwa księgowe będą miały znaczenie zarówno fundamentalne, jak i ewidencyjne, proceduralne, sprawozdawcze i podatkowe. Zachowanie odpowiedniej liczby miejsc znaczących (dokładność do sześciu cyfr znaczących, liczonych od lewej pierwszej cyfry niebędącej zerem) jest wymaganiami podstawowym – brak gotowości do wprowadzenia takich przeliczeń w rachunkowości może oznaczać, że w księgach rachunkowych nie będzie możliwe zastosowanie zasady ciągłości funkcjonowania jednostki. Omawiane zagadnienia znacznie się komplikują w systemach zintegrowanych i modułowych. Przedsiębiorstwa powinny formalnie uruchomić projekty dostosowania systemów informatycznych do euro, mających niezwykle wysoki priorytet ze względu na możliwość utraty zdolności kontynuacji działalności gospodarczej. Niedocenia się faktu, że systemy dziś wybierane będą działały w ciągu najbliższych 5-10 lat (zachowując swój cykl rozwoju) [Hajdan 2002].

4. Kontrola prawidłowości realizacji projektów eurotransformacji. Należy przeprowadzać na zlecenie klienta niezależne kontrole prawidłowości realizacji przez niego oraz podległe mu jednostki projektów eurotransformacji. Zapewniony jest w ten sposób odpowiedni nadzór i gwarancja wprowadzenia euro bez zakłóceń w bieżącej działalności przedsiębiorstwa lub instytucji. Działania zarządów, zmierzające do wprowadzenia jednej waluty, będą oceniane przez biegłych rewidentów, których rolą jest wyrażenie niezależnej opinii o rzetelności sprawozdań finansowych i prawidłowości stosowanych zasad i procedur rachunkowości.

5. Eurostrategia. Przedsiębiorstwa powinny zidentyfikować nowe źródła dochodu pojawiające się w związku z wprowadzeniem euro, dopasować politykę cenową do konkurencji oraz zyskać oszczędności w kosztach zaopatrzenia na eurorynku. Wprowadzenie nowej waluty zmusza eksporterów i importerów w Polsce do opracowania i wdrożenia nowych strategii biznesowych, ponieważ rozszerza się rynek zbytu i zaopatrzenia, ceny wyrażone we wspólnej walucie stają się przejrzystsze, łatwiejszy jest dostęp do surowców i produktów na terenie całego eurolandu. Wprowadzenie euro umożliwia korzystanie z rynków pieniężnych, a także tak potrzebne zasilenie w kapitał inwestycyjny. Jak przedsiębiorstwa podejść do tych możliwości? O tym należy myśleć już dziś, gdyż na rozwój potrzeba środków. Powstaje zagadnie-

nie poznania rynków kapitałowych, instrumentów finansowych, technik pozyskiwania środków, umiejętności wyciskania wyniku i sprawnego zarządzania – to będą fundamentalne zmiany strategiczne. Z doświadczeń banków w obsłudze MSP wynika, że charakteryzują się one niską wiedzą ekonomiczną, a brak wyspecjalizowanych kadr w tej dziedzinie powoduje, że firmy te mają trudności w poruszaniu się w realiach prawnych, podatkowych i finansowych. Brak polityki edukacyjno-doradczej adresowanej do tego sektora gospodarczego w zakresie prowadzenia biznesu czy sprawnego dostępu do źródeł finansowania powoduje, że MSP mają trudności w dostępie do kredytów [Nowak 2003, s. 9].

Możliwych jest wiele strategii eurotransformacji (w zależności od potrzeb danej firmy), takich jak wdrożenie nowego systemu, stopniowe przechodzenie na nową walutę w kolejnych aplikacjach czy jednorazowe wprowadzenie euro we wszystkich aplikacjach. Można wyróżnić kilka sposobów dostosowania się do nowej sytuacji:

1. Transformacja jednorazowa. Rozwiązanie odpowiednie dla przedsiębiorstw, które prowadzą działalność w kilku krajach UGiW. Wymaga ona sprawnego i szybkiego przeszkolenia pracowników i zastosowania nowych programów do księgowania. Może być dosyć kosztowna, ale dla wielu firm z pewnością okaże się najbardziej opłacalną opcją, gdyż pierwsi dostosowani w zakresie eurotransformacji mogą uzyskać najbardziej dogodną pozycję i dzięki temu zdobyć przewagę nad konkurencją.

2. Transformacja etapowa. Jest dobra dla firm, które powoli zdobywają rynki strefy euro, ale intensywnie działają też na obszarze krajowym. W tej strategii niezbędne jest stałe monitorowanie faktów dotyczących euro, co angażuje wysiłki zespołu zadaniowego na dłużej. Może być opcją mniej kosztowną oraz dokładniejszą w realizacji od poprzedniej.

3. Pozostawienie przygotowań na koniec. Możliwość dla firm, które nie działają w eurostrefie, ponieważ prowadzą działalność wyłącznie na rynku krajowym lub na innych obszarach (np. wschodnich). Opcja ta może wiązać się z trudnościami z utrzymaniem się na rynku – odpowiednie rozwiązanie dla tych przedsiębiorców, którzy są znużeni własną działalnością i planują ją zamknąć.

3. Rozwiązania umożliwiające eliminację lub zminimalizowanie kosztów eurotransformacji

Poniesione jednorazowo nakłady inwestycyjne w celu dostosowania dokumentowego i elektronicznego (w tym szkolenie pracowników i partnerów biznesowych) do nowej sytuacji monetarnej w kraju – zwiększone wydatki na uaktualnienie systemów informatycznych służących do prowadzenia księgowości, płatności elektronicznej, fakturowania i naliczania płac – powinny w dłuższej perspektywie doprowadzić do zwiększenia konkurencyjności i atrakcyjności polskich przedsiębiorstw.

Istotne wydaje się, aby poszczególne firmy dopasowały termin wymiany przestarzałych systemów informatycznych do daty wprowadzenia w Polsce euro. Wówczas koszty poniesione na nowe platformy technologiczne (wymuszone przez dostosowanie się do nowej waluty) nie będą tak uciążliwe, jak w momencie, kiedy

wymianie podlegałyby system (niedawno zainstalowany) wyłącznie z powodu rezygnacji ze złotego.

Największy problem tkwi jednak w źródłach nakładów na proces eurotransformacji, ponoszonych obecnie przez poszczególne firmy. Wydaje się, że optymalnym rozwiązaniem dla polskich przedsiębiorstw byłoby pozyskanie środków na ten cel z budżetu Unii Europejskiej (np. z funduszy strukturalnych lub z innej specjalnie stworzonej na ten cel pomocy finansowej).

Aby taka możliwość mogła nastąpić, właściwi urzędnicy – nie tylko w Polsce – (w tym również prezydent, premier, prezes NBP, europosłowie) powinni się postarać o taką alternatywę. Polscy politycy mogliby stworzyć koalicję z politykami z innych krajów, które nie posługują się jeszcze euro (np. Brytyjczykami, Czechami, Litwinami itd.), i przekonywać instytucje UE do takiego rozwiązania.

Należałoby uświadomić decydującym, że znalezienie środków w budżecie wspólnotowym na ten cel jest zgodne z ideą UE, ponieważ dzięki takim działaniom przedsiębiorstwa UE (do których zaliczają się firmy polskie, węgierskie, czeskie itd.) będą bardziej konkurencyjne w stosunku do firm na świecie, co jest zgodne chociażby ze Strategią Lizbońską i innymi dokumentami UE, odnoszącymi się do unowocześniania i zwiększania konkurencyjności podmiotów unijnych.

Dodatkowo należy stwierdzić, że jeżeli znalazłyby się środki w budżecie UE na dostosowanie się do nowej sytuacji monetarnej przedsiębiorstw z kraju wchodzącego do UGiW, to także całe społeczeństwo w takim państwie skorzystałoby na tym, czego potwierdzeniem byłoby przychylnie nastawienie do wprowadzenia wspólnej waluty europejskiej na terytorium danego kraju – co również jest ideą i celem Unii Europejskiej (docelowo euro mają przyjąć wszystkie państwa UE).

Gdyby jednak (z różnych powodów) instytucje UE nie chciały się przychylić do takiego rozwiązania, wówczas Polska z innymi krajami koalicji powinna blokować wspólne istotne inicjatywy UE, jak wcześniej ratyfikację Traktatu Lizbońskiego. W przeszłości w trakcie ratyfikacji niektórych traktatów poszczególne kraje potrafiły wynegocjować dla siebie rozwiązania nawet sprzeczne z celami UE. Na przykład Wielka Brytania i Dania, ratyfikując Traktat z Maastricht, wynegocjowały możliwość wyboru (prawo opt-out) posługiwania się własną walutą, co jest sprzeczne z ideą UE.

Należy pamiętać, że jakiegokolwiek środki (nie musi to być pełne finansowanie, lecz np. dofinansowanie) na dostosowanie się do nowej sytuacji monetarnej w Polsce, pochodzące ze źródeł zewnętrznych, przyczynią się do zwiększenia konkurencyjności polskich firm i zmniejszą obawy związane z tym procesem.

Środki z UE na eurotransformację byłyby z pewnością sprawnie i skutecznie spożytkowane przez rodzime firmy, co oznaczałoby również zaufanie do polityków, którzy taki pomysł chcieliby zrealizować. Rozwiązanie takie byłoby dla Polski z całą pewnością niezaprzeczalnym i bezprecedensowym osiągnięciem (nie tylko sukcesem pozornym, różnie interpretowanym w zależności od opcji politycznej), niezależnie, która partia dokonywałaby oceny.

Kolejnym sposobem ograniczenia kosztów ponoszonych przez firmy mogłyby być szkolenia związane z upowszechnianiem wiedzy o eurotransformacji, przeprowadzane przez NBP lub instytucje, takie jak Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości oraz różnego rodzaju konfederacje pracodawców.

Wydaje się, że w interesie całego polskiego społeczeństwa zasadne byłoby przekazywanie już dzisiaj obecnych środków unijnych – przez agencje do tego wyspecjalizowane – polskim podmiotom gospodarczym planującym przeprowadzenie eurotransformacji. Należałoby opracować priorytety, aby Narodowa Strategia Spójności, uwzględniając cele i zadania Polityki Pomocowej UE, wspierała ogół polskich przedsiębiorców przygotowujących się do strategicznych decyzji związanych z zamianą waluty.

Następnym „wspomagaczem” przemian prowadzących do unowocześnienia polskich przedsiębiorstw powinny być zmiany w przepisach podatkowych – ulgi podatkowe dla firm dostosowujących się do warunków panujących w strefie euro.

Ponadto na szczeblu regionalnym powinny powstawać inicjatywy wspierające przedsiębiorców przygotowujących się do strategicznych zmian, m.in. zamiany waluty.

Istotne wydaje się zaplanowanie, a następnie wdrożenie sprawnych i skutecznych rozwiązań na wielu płaszczyznach, aby żaden przedsiębiorca nie był zmuszony sam ponosić kosztów dostosowania się do nowej sytuacji monetarnej w Polsce po wprowadzeniu euro, ponieważ to nie on podejmuje decyzję o rezygnacji ze złotych, tylko wybrani przez niego oraz dobrze opłacani decydenci z sektora publicznego, którzy zgodnie z definicją mają właściwie „służyć ogółowi”.

4. Podsumowanie

Zarówno politycy, ekonomiści, jak i instytucje, takie jak Narodowy Bank Polski powinny poszukiwać rozwiązań umożliwiających zminimalizowanie (lub nawet wyeliminowanie) niektórych kosztów wprowadzenia euro ponoszonych przez przedsiębiorstwa i całe polskie społeczeństwo, a nie tylko stosować „suche” wyliczenia, na jakie wydatki narażone są polskie firmy [Zdral, Bojanowski 2008, s. B 10] i czekać na negatywne konsekwencje z „założonymi rękami”. W artykule tym zostało zaprezentowanych kilka rozwiązań, których dokładne zaplanowanie i wprowadzenie uzależnione jest od właściwej determinacji i „siły przebiccia” poszczególnych decydentów w Polsce.

Literatura

Hajdan P., *Konkrety informatyczne*, <http://www.cxo.pl/artykuly/23390.html>, 2002.

Nowak A., *Czy polskie przedsiębiorstwa mają taki sam dostęp do kredytów bankowych, jak firmy w krajach Unii Europejskiej?*, „Bank” 2003, nr 3.

Raport na temat pełnego uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2009.

Raport z badań „Badanie opinii przedsiębiorców na temat przygotowań do wprowadzenia euro”, Cap Gemini Ernst & Young, Warszawa 2002.

Zdral M., Bojanowski J., *Przygotowania trzeba zacząć już niedługo*, „Rzeczpospolita”, 18 grudnia 2008.

SINGLE COST OF EUROTRANSFORMATION FOR ENTERPRISES – SEARCHING FOR SOLUTIONS ENABLING THEIR ELIMINATION OR MINIMIZING

Summary: The acceptance of euro in the future by Poland will be connected with the necessity of implementing necessary changes in Polish enterprises in order to adapt to a new monetary situation in the country. It will force the increase of expenditure essential for the proper operation of the entities in the euro zone. For the time being, the financial burden of such a decision lies on companies. Thus, it is important to invent and then aspire to implement the solutions which would eliminate or decrease the adjusting expenses of enterprises, e.g. to acquire the sources for Eurotransformation from the European Union budget.